

แนวทางส่งเสริมการผลิตแชมป์ผสมพืชสมุนไพรตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์

อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง : แชมพู

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ.2543

ISBN 974-663-809-2

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

๗
๖๖๔๗
๒๕๔๓

51595 ๐.๒

3836292 ENRD / M : สาขาวิชา : เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท ; วท.ม. (เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท

คำสำคัญ : แชมพู/พืชสมุนไพร/ คุณภาพในการผลิต/ มาตรฐานผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง/ กลุ่มชาวบ้าน

กิตติพงษ์ เกิดฤทธิ์ : แนวทางส่งเสริมการผลิตแชมพูผสมพืชสมุนไพรตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง : แชมพู (GUIDELINES FOR PROMOTION OF THE HERBAL SHAMPOOS PRODUCTS IN ACCORDANCE WITH THE STANDARD FOR COSMETIC : SHAMPOOS) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ลัดดาวัลย์ ทองนพ, M.P.H., จีรารัตน กงคล้าย, Ph.D., สัจชัย สุตพันธ์วิหาร, วท.ม, 159 หน้า. ISBN 974-663-809-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง : แชมพู (มอก. 162-2526, UDC 668, 585 กระทรวงอุตสาหกรรม) ของกลุ่มชาวบ้านผู้ผลิตแชมพูผสมพืชสมุนไพร และศึกษาคุณภาพมาตรฐานของแชมพูผสมพืชสมุนไพรที่ผลิตโดยกลุ่มชาวบ้าน เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการผลิตแชมพูผสมพืชสมุนไพร รวมทั้งส่งเสริมให้มีการขอรับใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์แชมพูผสมพืชสมุนไพรของกลุ่มชาวบ้าน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มชาวบ้านผู้ผลิตแชมพูผสมพืชสมุนไพร และแชมพูสมุนไพรตัวอย่าง ระหว่างเดือนธันวาคม 2539 ถึง ตุลาคม 2542 จำนวน 39 กลุ่ม โดยมีตัวแปรที่นำมาศึกษา ได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม เช่น อายุ เพศ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา รายได้ของกลุ่ม จำนวนผลผลิต และจำนวนสมาชิก 2) การได้รับความรู้เบื้องต้นในการทำแชมพู 3) พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง : แชมพู มอก. 162-2526 และ 4) คุณภาพของแชมพูสมุนไพรที่ผลิตโดยกลุ่มชาวบ้านเปรียบเทียบกับเกณฑ์ มอก. ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับคุณภาพแชมพูของกลุ่ม ได้ส่งตรวจที่โดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มชาวบ้านผู้ผลิตแชมพูผสมพืชสมุนไพรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้จากการขายผลผลิตแชมพูเดือนละ 1,000- 2,000 บาท และมีวัตถุประสงค์หลักในการผลิตแชมพูผสมพืชสมุนไพรเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว โดยขาย ในหมู่บ้าน และสมาชิกช่วยนำไปจำหน่ายตามร้านค้าหรือที่ชุมชน สำหรับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ พบว่า มีความรู้ระดับปานกลาง ต่ำ และสูง (ร้อยละ 56, 23 และ 21 ตามลำดับ) และในการตรวจสอบคุณภาพแชมพู จำนวน 468 ตัวอย่าง พบว่าได้มาตรฐาน จำนวน 1 ตัวอย่าง ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าว สามารถเสนอแนวทางการส่งเสริมการผลิตแชมพูผสมพืชสมุนไพร คือ ควรมีการตรวจสอบคุณภาพผลผลิตแชมพูผสมพืชสมุนไพรที่ผลิตโดยกลุ่มชาวบ้าน เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ จัดหาบุคลากร ไปให้ความรู้แก่กลุ่มชาวบ้านที่มีการรวมกลุ่มผลิต ในด้านมาตรฐานคุณภาพของผลผลิตและการขอรับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ให้การดูแลด้านการตลาด ตลอดจนช่วยจัดหาแหล่งเงินทุนให้แก่กลุ่มชาวบ้าน รวมทั้งจัดพากลุ่มไปศึกษาดูงานจากกลุ่มที่มีผลผลิตได้มาตรฐาน มอก. แล้ว

3836292 ENRD/ M : MAJOR : TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL PLANNING
FOR RURAL DEVELOPMENT ; M.Sc. (TECHNOLOGY OF
ENVIRONMENTAL PLANNING FOR RURAL DEVELOPMENT)

KEY WORDS : SHAMPOOS/ THE HERBAL SHAMPOO PRODUCTS/
THE STANDARD FOR COSMETICS/ GROUP VILLAGER

KITTIPONG KEARDRIT : GUIDELINES FOR PROMOTION OF THE
HERBAL SHAMPOOS PRODUCTS IN ACCORDANCE WITH THE STANDARD FOR
COSMETIC : SHAMPOOS. THESIS ADVISORS : LADDAWAN THONG-NOP, M.P.H.,
CHIRAWAN KONGKLAI, Ph.D. SANCHAI SUTIPANWIHAN, M.Sc, 159 p. ISBN
974-663-809-2

This research aimed at studying the knowledge of the herbal shampoo producing villager groups about cosmetic product quality standards set by the Ministry of Industry, and to check the quality of the shampoos produced by these villager groups, to include proposing guidelines for a quality guarantee certificate.

The research utilized questionnaires to study 39 sample groups and indepth interviews with purposefully identified key informants. The data from questionnaires were analyzed by the SPSS program while the indepth interview information was descriptively analyzed. The shampoo samples were sent to be checked for quality by the Department of Medical Sciences, Ministry of Public Health.

The study results showed that the herbal shampoo producing villager groups had knowledge about the quality standards at middle, low and high levels respectively. Only 1 shampoo sample of 468 samples was found to have quality at a par with the standard quality. The proposed guidelines both for promoting herbal shampoo production and for applying for a quality guarantee certificate arising from the study results are included in this study.